

2.1.5.2. PACIFICATIE

Om een grensconflict te pacificeren zijn er, wanneer we oorlog voeren terzijde laten, verschillende opties. Dat hangt samen met de mogelijkheden voor het verwerven van grondgebied c.q. grenzen ten koste van een andere staat, wat kan gebeuren op verschillende wijzen.

– wijzigingen in het grensverloop kunnen in principe enkel volkenrechtelijk doorgevoerd worden na bilaterale onderhandelingen c.q. wederzijdse instemming van alle betrokken staten. Er is dan sprake van ruil, verkoop of gewoon afstand doen;

– om tot een grensakkoord te komen kan een gebied ook door een internationaal orgaan, een congres of een rechtbank toegewezen worden (*adjunctio*). Daarvoor zijn er verschillende vreedzame wegen:

◦ ‘*good offices*’ of het bijeenbrengen van de twee twistende partijen door een derde (bijv. de VN);

◦ bemiddeling door een derde partij (zonder voorafgaandelijke afspraak echter dat men zich dient neer te leggen bij het besluit van de bemiddelaar);

◦ dat laatste is dan wel het geval bij arbitratie;

◦ grenstwisten worden door de strijdende partijen echter vaak voorgelegd aan aan het Internationaal Gerechtshof (in Den Haag), het rechtsorgaan van de Verenigde Naties (ook het Permanent Hof van Arbitrage, opgericht bij de Tweede Haagse Conferentie in 1907 kan daarvoor dienen, maar werd weinig daarvoor gebruikt: een voorbeeld is Noorwegen // Zweden in 1909). Staten zijn echter niet gebonden om hier hun (grens)geschillen aan voor te leggen, noch is een vonnis afdwingbaar;

◦ er kan ook actie ondernomen worden door een collectief regionaal of internationaal orgaan (vooral de VN is hierin succesvol geweest);

◦ men kan ook rekenen op het vervagen van het belang van territoriale (en etnische) grenzen door de ontwikkeling van regionale en transnationale entiteiten.¹

– volkenrechtelijk wordt aanhechting (*annexatio*) nooit erkend², maar wel toegestaan zo het na een volledige militaire nederlaag omslaat in *debellatio*;

– er is ook nog de ‘verkrijgende verjaring’: dit omstreden begrip duidt op het dulden of de erkenning door de benadeelde partij van de soevereiniteitsoefening door een andere staat;

¹ Zo bijvoorbeeld tussen Duitsland en Frankrijk in 1951 en meer recent Slovenië // Kroatië. Overigens: grensconflicten moeten in principe opgelost zijn voor een land kan toetreden tot de Europese Unie.

² Verovering wordt in geen enkel ethisch/religieus systeem (christendom, islam, jodendom enz.) aanvaard; wel: nederzetting, aankoop, erfenis, secessie. Nochtans vormt verovering wel degelijk een belangrijk element bij de genese van grenzen.

– soms kan men ook niet de volledige soevereiniteit, maar slechts gebiedsrechten verkrijgen (bijvoorbeeld op de zee of over mandaatgebieden); dit geschiedt doorgaans verdragsrechtelijk.